

Юринець Ю. Л.,
професор кафедри
конституційного і адміністративного права, д.ю.н., доцент

Вінічук О. Ю.,
студентка

Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний Авіаційний університет

ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Органи державної влади відіграють важливу роль в організації та функціонуванні держави, тому що саме за допомогою державних органів підтримується порядок в суспільстві, відбувається розвиток економіки та культури, визначаються перспективи розвитку держави. Щоб зрозуміти сутність та призначення державних органів необхідно визначити їх поняття та ознаки.

Орган державної влади – це створена в установленому законом порядку організація, що складається з однієї особи або колективу осіб, які реалізують свою компетенцію на певній території від імені держави в одній із правових форм державної діяльності, застосовуючи державно-владні повноваження. Разом з тим, слід мати на увазі, що структуру державного органу складає не тільки апарат, що безпосередньо виконує завдання та функції держави, маючи для цього державно-владні повноваження (особи, які здійснюють керівництво, відповідно до покладених на них юридичних обов'язків і наданих їм суб'єктивних прав), але й допоміжний апарат, що не має державно-владних повноважень (спеціалісти та інші особи, що забезпечують технічні умови у здійсненні керівних управлінських функцій). У своїй сукупності, державні органи, незалежно від тлумачення і розуміння, заповнюють собою увесь зміст і формують структуру державного апарату. Вони є складовою частиною державного апарату і різняться між собою за місцем у системі державного апарату, способом утворення, часом, територією дії, характером компетенції та порядком її здійснення, правовими формами діяльності, принципом «поділу влади» [1].

Кожен орган держави створюється певним чином і характеризується наявністю особливих повноважень. Це надає можливість вести мову про

наявність різноманітних структур, що можуть бути класифіковані за різними критеріями. Класифікація органів держави є їх розподілом на відносно відокремлені групи за суттєвими критеріями, що відображають особливості утворення, функціонування та предметну належність певної державної структури [2, с. 125].

Орган державної влади володіє рядом характеристик, що відрізняють його від органів недержавних громадсько-політичних організацій. Зокрема, тільки державний орган виступає у межах своєї компетенції як офіційний виразник інтересів усього суспільства. Всі державні органи обов'язково створюються і функціонують відповідно до норм права й на їх підставі, наділяються владними повноваженнями, які дають змогу здійснювати політику заходами не тільки переконання, а й державного примусу. Крім того, за ознаками спеціалізації державні органи в механізмі держави структурно відокремлені [3, с. 173].

Характеризуючи органи державної влади, можна виділити загальні та спеціальні ознаки. До загальних ознак можна віднести такі: всі органи держави, що створюються, відповідно до закону, шляхом безпосередньої чи представницької демократії, покликані виконувати передбачені законом функції; наділені державно-владними повноваженнями; діють у встановленому державою порядку; пов'язані між собою відношеннями субординації; всі разом створюють єдину цілісну систему – апарат держав; наявність владних повноважень означає, що орган держави вправі встановлювати формально обов'язкові приписи, тобто норми права чи індивідуальні приписи, і домагатися, за допомогою встановлених законом засобів, їхнього здійснення. Від кожного державного органу залежить ефективність діяльності державного апарату в цілому. Тому одним з головних завдань держави з організації апарату є правильне, чітке і повне законодавче визначення компетенції, повноважень та місця того чи іншого органу в апараті держави [4, с. 159].

Специфічними ознаками, тобто такими, що відрізняють державні органи від недержавних та державних організацій, є: формування їх безпосередньо державою чи населенням (виборцями) і здійснення державними органами своїх функцій від імені держави; наявність у кожного державного органу законодавчо закріпленої організаційної структури, територіальних меж діяльності, а також порядку взаємовідносин з іншими державними органами і організаціями;

виконання кожним державним органом чітко визначених, встановлених у законодавчому порядку повноважень, видів і форм діяльності. наявність владного характеру; це найбільш важлива ознака державного органу, яка дає можливість достатньо чітко відокремити державні органи від державних організацій й установ та від недержавних утворень [4, с. 162].

Узагальнюючи наведені ознаки, ми можемо визначити орган держави як колективну чи індивідуальну структурну ланку апарату держави, що має нормативне закріплені владні повноваження, приймає загальнообов'язкові рішення, забезпечуючи їх виконання, у тому числі і примусовими засобами [2, с. 127].

Отже, з поняття та ознак органів державної влади випливає необхідність їх функціонування для розвитку держави та суспільства, забезпечення правопорядку, захисту прав і свобод людини та громадянина [5].

Література

1. Теорія держави і права (Лекції) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://studies.in.ua/teorija-derzhavy-ta-prava-lekcii/4368-ponyattya-oznaki-ta-vidi-organv-derzhavi.html>.
2. Зайчук О. В., Оніщенко Н. М. *Теорія держави і права*. Академічний курс // . О. В. Зайчук, Н. М. Оніщенко. / Підручник. – К.: Вид-во Юрінком Інтер. – 2006. – 351 с.
3. Кравчук М. В. Теорія держави і права. Проблеми теорії держави і права: // М. В. Кравчук / Навчальний посібник. - 3-тє вид., змін, й доп.- Тернопіль: Карт-бланш, 2002. – 247с.
4. Волинка К. Г., Теорія держави і права // К. Г. Волинка / Навч. посіб. – К.: МАУП, 2003. – 2003. – 240 с.
5. Юринець Ю.Л. Конституційне право України Навчальний посібник // Ю.Л. Юринець. – Ужгород : ФОП Бреза, 2014. – 368 с.